

Aneta Suchoń

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

SPÓŁDZIELCZOŚĆ W ROLNICTWIE W CZASACH GLOBALIZACJI – WYBRANE ZAGADNIENIA PRAWNE

CO-OPERATIVE SYSTEM IN THE AGRICULTURE IN THE TIMES OF GLOBALIZATION – CHOSEN LEGAL ISSUES

Słowa kluczowe: spółdzielnia, grupy producentów rolnych, spółdzielnia europejska

Key words: co-operatives, agricultural producers' group, European Cooperative Society

Synopsis. Przedstawiono wybrane zagadnienia prawne poświęcone spółdzielczości, w szczególności odnoszące się do spółdzielczych grup producentów rolnych oraz spółdzielni europejskich. Wskazano na ewolucję ustawodawstwa w zakresie tworzenia i prowadzenia działalności przez grupy producentów rolnych, zwłaszcza te, które wybrały formę spółdzielni. Zaprezentowano przepisy unijne oraz polskie dotyczące spółdzielni europejskiej, która jest nową formą prawną, odrębną w stosunku do spółdzielni krajowych. Poruszona również została kwestia zmiany przepisów prawnych poświęconych spółdzielniom oraz wyodrębnienia w naszym systemie prawnym spółdzielni rolników.

Wstęp

Spółdzielczość ma w Polsce bogatą historię. Co prawda początki ruchu spółdzielczego łączy się z Roczdejskim Stowarzyszeniem Sprawiedliwych Pionierów założonym w 1844 r. w północnej Anglii, ale pamiętać należy o działalności Stanisława Staszica, który uznawany jest za prekursora spółdzielczości w Polsce. To właśnie on w 1816 r. założył Towarzystwo Rolnicze Hrubieszowskie w celu „*udoskonalenia rolnictwa i przemysłu oraz wspólnego ratowania się w nieszczęściach*”. Miało ono dbać o rozwój wspólnego majątku oraz poszczególnych gospodarstw indywidualnych, ponadto czuwać nad edukacją i kulturą jego członków [<http://krs.org.pl>].

Spółdzielnie funkcjonowały na terenie Polski w czasie zaborów. Były popularne także w okresie międzywojennym. Dla rozwoju idei ruchu spółdzielczego niekorzystny był czas socjalizmu. Co prawda w tamtym okresie spółdzielnie działały na wsi, ale starano się je wykorzystywać do realizacji polityki nakazowo-rozdziałczej. Nastąpiło ograniczenie ich samodzielności i silne uzależnienie od państwa. Po zmianie systemu gospodarczego oraz urynkowaniu gospodarki, rola spółdzielczości w obsłudze wsi i rolnictwa uległa olbrzymiemu osłabieniu. Na początku lat 90-tych zaobserwować można likwidację wielu spółdzielni.

Okazuje się jednak, że jest miejsce w gospodarce rynkowej dla spółdzielni. Wnoszą one wkład w organizację rynku w wielu sektorach. Cieszą się popularnością m.in. w Stanach Zjednoczonych, Japonii, a zwłaszcza w państwach Unii Europejskiej¹. Struktury spółdzielcze są przystosowane do pomocy małym i średnim przedsiębiorstwom przy tworzeniu grup i trwałych sieci. Dzięki temu stają się bardziej konkurencyjne na rynku, zachowując jednocześnie niezależność. Spółdzielnie stanowią cenny łącznik pomiędzy siłami globalizacji a lokalną działalnością gospodarczą [Biała Księga 2001]. Jeżeli zaś chodzi o rolnictwo, to zdaniem Czyżewskiego [2005] spółdzielczość jest obecnie szansą obrony przed ujemnymi skutkami procesów globalizacji w polskim rolnictwie. Integracja wewnątrzsektorowa (pozioma i pionowa w formie spółdzielni) pozwoli na osłabienie presji wolnego rynku, skłoni do bardziej efektywnych działań.

¹ W 15 krajach „starej” Unii Europejskiej funkcjonuje około 30 tys. spółdzielni związanych z rolnictwem, posiadają one ponad 9 mln członków i zatrudniają ponad 600 tys. osób. Ich udział w skupie, przetwórstwie i marketingu produktów rolnych wynosi ponad 60%, natomiast w dostawach środków do produkcji rolniczej ponad 50% [<http://krs.org.pl>].

W Polsce od kilku lat zauważyć można ponowne zainteresowanie spółdzielczością, zarówno ze strony producentów rolnych, jak i ustawodawcy. Związane jest to m.in. z uzyskaniem przez nasz kraj członkostwa w Unii Europejskiej. Producenci rolni dostrzegają potrzebę powrotu do idei współpracy i wspólnego działania. Z tego powodu coraz większą popularnością cieszą się tzw. spółdzielnie branżowe powołane celem utworzenia grupy producentów rolnych. Zauważyć należy również działania w zakresie połączenia spółdzielni, np. mleczarskich celem stworzenia silniejszych podmiotów. Obecnie w obszarze wsi i rolnictwa działa ok. 4 tys. spółdzielni. Są to przede wszystkim spółdzielnie mleczarskie, ogrodniczo-pszczelarskie, zaopatrzenia i zbytu „Samopomoc Chłopska”, spółdzielnie kółek (usług) rolniczych, spółdzielnie produkcji rolnej, banki spółdzielcze, spółdzielcze grupy producentów rolnych [Krajowa Rada Spółdzielcza 2008].

Problematyka prawna spółdzielczości w obszarze wsi i rolnictwa jest szeroka. Biorąc pod uwagę ograniczone ramy niniejszego artykułu, rozważania poświęcono tylko spółdzielczym grupom producentów rolnych oraz spółdzielni europejskiej. Bezspornie na popularność danej formy prawnej związanej z prowadzeniem działalności mają wpływ przepisy prawne, które przez wprowadzenie trudnych do spełnienia wymogów mogą utrudniać ich zakładanie, a potem funkcjonowanie. W wielu dokumentach Komisja Europejska podkreślała, że „...spółdzielnie są ważnym elementem gospodarki rynkowej. Ich interesy muszą być chronione i promowane na zasadzie niedyskryminacji. Dlatego unikać należy tworzenia niesprawiedliwych i zbędnych barier prawnych zarówno na poziomie Wspólnoty, jak i w poszczególnych państwach członkowskich” [Biała Księga 2001].

Celem artykułu było przedstawienie wybranych zagadnień prawnych dotyczących spółdzielczych grup producentów rolnych oraz spółdzielni europejskich, a zwłaszcza próba ustalenia, czy regulacje prawne zachęcają do tworzenia takich podmiotów czy raczej hamują proces ich powstawania, a potem prowadzenia działalności gospodarczej.

Podstawową metodą badawczą była dogmatyczna analiza tekstów normatywnych. Badaniu poddano przede wszystkim akty prawne dotyczące spółdzielni.

Spółdzielcze grupy producentów rolnych a spółki z o.o.

Tworzenie grupy producentów rolnych dokonuje się w dwóch etapach. Pierwszy to powołanie osoby prawnej. Drugi zaś to wpis do rejestru grup prowadzony przez marszałka województwa. Grupy producentów rolnych mogą prowadzić działalność w oparciu o formę prawną np. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielni, zrzeszenia lub stowarzyszenia. Jak pokazują dane statystyczne te dwie pierwsze formy są najbardziej popularne.

Według danych statystycznych na dzień 28 sierpnia 2008 r. w Polsce działało 351 grup wpisanych do rejestru prowadzonego przez poszczególnych marszałków województw, z tego 100 funkcjonowało jako spółdzielnie. W następnych dwóch miesiącach powstało kolejnych 20 grup. Na dzień 13 marca 2009 r. wpisanych do rejestrów grup producentów rolnych było już 401, w tym 233 stanowiły sp. z o.o., a 115 spółdzielnie (reszta to zrzeszenia branżowe i stowarzyszenia) [<http://www.minrol.gov.pl>]. Jest to jednak nadal zbyt mało w porównaniu do 15 krajów „starej” Unii Europejskiej. Przykładowo, w Niemczech już w 2001 r. działało ponad tysiąc grup producentów rolnych.

Bezspornie spółdzielnia jest formą najbardziej przyjazną rolnictwu i od początku powstania była ona związana właśnie z rolnictwem. Okazuje się jednak, że mimo zmian ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze² i udogodnień w zakresie tworzenia spółdzielni, nadal największą popularnością cieszą się spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Powstaje zatem pytanie o przyczyny mniejszego zainteresowania formą spółdzielni. Wydaje się, że wynikają one po pierwsze z przyczyn mentalnych. Odnotować bowiem można wśród niektórych mieszkańców wsi niechęć do spółdzielni postrzeganych jako „pozostałość z poprzedniej epoki”. Po drugie wpływ na popularność spółki z o.o. mają nowelizacje Kodeksu spółek handlowych³. Otóż z dniem 8 stycznia 2009 r. weszła w życie zmiana z 23 października 2008 r. do wspomnianego kodeksu⁴, na mocy której kapitał zakładowy sp. z o.o. został zmniejszony z 50 tys. zł do 5 tys. zł, a w spółce akcyjnej z 500 tys. zł do 100 tys. zł. Warto również zastanowić się, jakie są podstawowe różnice pomiędzy spółką z o.o. a spółdzielnią. Otóż ta pierwsza działa celem osiągnięcia zysku, a druga przede wszystkim na rzecz swoich członków. Poza tym człon-

² Tekst jedn. Dz.U. z 2003, Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.

³ Dz.U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.

⁴ Dz.U. Nr 217, poz. 1381.

kowe spółdzielni powinni przestrzegać zasad spółdzielczych. Podczas XXXI Kongresu Międzynarodowego Związku Spółdzielczego w Manchesterze w 1995 r. uchwalono deklarację spółdzielczej tożsamości, na którą składają się wartości i na nowo ujęte zasady spółdzielcze takie, jak: zasada dobrowolnego i otwartego członkostwa; demokratycznej członkowskiej kontroli; ekonomicznego uczestnictwa członków (współodpowiedzialności członków); autonomii i niezależności; szkolenia, oświaty i informacji; współpracy między spółdzielniami; troski o lokalną społeczność [http://krs.org.pl].

Utworzenie i prowadzenie działalności przez spółdzielcze grupy producentów rolnych

Według ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą. Może ona prowadzić także działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska. Przez wiele lat obowiązywała zasada, że liczba założycieli spółdzielni nie może być mniejsza od dziesięciu, jeżeli założycielami są osoby fizyczne, i trzech, jeżeli założycielami są osoby prawne (wyjątkiem były spółdzielnie produkcji rolnej, gdzie liczba założycieli – osób fizycznych nie może być mniejsza od pięciu). Tak określona liczba założycieli stanowiła istotną barierę w zakładaniu spółdzielni mających na celu utworzenie grup producentów rolnych. Otóż do założenia grupy niezbędnych jest minimum pięciu producentów rolnych tego samego produktu (wyjątek stanowią grupy producentów suszonych liści tytoniu, gdzie niezbędnych jest 50 producentów). W aspekcie tworzenia spółdzielczych grup producentów rolnych pozytywnie ocenić należy uchwalenie przez Sejm w dniu 25 lipca 2008 r. zmiany do ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze⁵. Otóż w świetle tego aktu prawnego osoby fizyczne oraz osoby prawne prowadzące gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym lub prowadzące działalność rolniczą w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej mogą powołać do istnienia spółdzielnię, której liczba założycieli nie może być mniejsza od pięciu, ale tylko w sytuacji, gdy podmiot ten jest tworzony wyłącznie w celu organizowania się: w grupy producentów rolnych w rozumieniu ustawy z dnia 15 września 2000 r. *o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw*⁶ albo we wstępie uznane grupy producentów owoców i warzyw oraz uznane organizacje producentów owoców i warzyw w rozumieniu ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. *o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego*⁷.

Prócz przepisów odnoszących się do elementów konstrukcyjnych spółdzielni zawartych w ustawie Prawo spółdzielcze, na prowadzenie działalności przez spółdzielcze grupy producentów rolnym wpływ mają inne akty prawne takie, jak chociażby ustawa z dnia 15 września 2000 r. *o grupach producentów rolnych, kodeks cywilny*⁸, ustawy związane z podatkami⁹ oraz akty prawa wspólnotowego¹⁰, głównie te dotyczące funduszy unijnych oraz rynków branżowych.

Jeżeli chodzi o ustawę z dnia 15 września 2000 r. *o grupach producentów rolnych*, to była ona kilka razy nowelizowana. Dla spółdzielczych grup producentów rolnych szczególnie istotna była zmiana z dnia 15 grudnia 2006 r.¹¹. Wprowadziła ona pewne udogodnienia w zakresie tworzenia grup przez omawiane podmioty, uwzględniając postulaty praktyków w tym zakresie. Otóż możliwe jest prowadzenie przez dotychczasowe spółdzielnie działalności właściwej dla grupy producentów rolnych, jeśli: w jej skład wchodzi co najmniej pięciu producentów jednego produktu lub grupy produktów, którzy spełniają wymagania określone dla członków tworzących grupę producentów rolnych oraz zostały spełnione inne przesłanki określone w art. 3a ustawy. Nowelizacja ta wprowadziła także nowe rozwiązania prawne w zakresie zwolnienia grup producentów rolnych z podatku od nieruchomości oraz w określonych sytuacjach z podatku dochodowego od osób prawnych.

⁵ Dz.U. Nr 163, poz. 1014.

⁶ Dz.U. Nr 88, poz. 983, z późn. zm.

⁷ Tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 11, poz. 70 z późn. zm.

⁸ Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.

⁹ Np. Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. *o podatkach i opłatach lokalnych* (Tekst jedn. Dz.U. z 2006, Nr 121, poz. 844 ze zm.); ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. *o podatku dochodowym od osób prawnych* (Tekst jedn. Dz.U. z 2000, Nr 54, poz. 654 z późn. zm.).

¹⁰ Np. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. *w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* (Dz.U.UE.L.05.277.1 ze zm).

¹¹ Dz. U. Nr 251, poz. 1847.

Spółdzielnia europejska – regulacje unijne i polskie

Spółdzielnia europejska to ponadnarodowa, oparta na samopomocy i samoodpowiedzialności członków oraz zaangażowaniu pracowników, osobowo-kapitałowa spółka prawa wspólnotowego, o zmiennym składzie osobowym i kapitale, której celem jest przede wszystkim gospodarcze wspieranie członków [Zakrzewski 2008]. W tym miejscu nawiązać należy do art. 48 Traktatu Rzymskiego, zgodnie z którym przez spółki rozumie się spółki prawa cywilnego lub handlowego, włączając w to spółdzielnie i inne osoby prawne podlegające prawu publicznemu lub prywatnemu z wyjątkiem spółek, które nie prowadzą działalności nastawionej na zysk. A zatem w świetle przepisów Traktatu spółkami są nie tylko polskie spółki prawa handlowego uregulowane w Kodeksie spółek handlowych, ale także spółdzielnie.

Podstawą prawną dla działalności spółdzielni europejskiej jest rozporządzenie Rady Nr 1435/2003/WE z 22.7.2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej¹², uzupełnione przez dyrektywę Rady Nr 2003/72/WE z 22.7.2003 r.¹³, zawierającą przepisy dotyczące zaangażowania pracowników spółdzielni europejskiej oraz ustawę z 22 lipca 2006 r. o spółdzielni europejskiej¹⁴. Ten polski akt prawny normuje powstanie, organizację i działalność spółdzielni europejskiej w zakresie nieuregulowanym w rozporządzeniu. Spółdzielnia europejska (*European Cooperative Society*) stworzona została dla realizacji zadań typowych dla spółdzielni, ale posiada wiele cech charakterystycznych dla spółek handlowych, zwłaszcza spółek akcyjnych. Jest jednak nową formą prawną, odrębną w stosunku do spółdzielni krajowych [Piotrowska 2007].

W literaturze podkreśla się, że uchwalenie rozporządzenia Rady Nr 1435/2003/WE z 22.7.2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej było wypadkową trzech ważnych tendencji charakteryzujących tworzenie unijnych legislacji: umożliwienia budowania ponad europejskich form prawnych podmiotów gospodarczych, zapewnienia równych szans wszelkiego rodzaju podmiotom gospodarczym oraz uznania szczególnej roli podmiotów gospodarki społecznej, w tym spółdzielni [Piechowski 2007].

Zgodnie z rozporządzeniem unijnym szczególne zasady, którymi powinna kierować się spółdzielnia europejska obejmują przede wszystkim zasadę pierwszeństwa osoby przed kapitałem, która jest odzwierciedlana w specyficznych zasadach dotyczących przyjmowania, występowania oraz wykluczania członków, jak również w zasadzie: „jedna osoba, jeden głos”, gdzie prawo głosu przypisane jest do osoby za wskazaniem, że członkowie nie mogą wykonywać żadnych praw w związku z aktywami spółdzielni.

Mimo, że regulacje prawne pozwalające na tworzenie spółdzielni europejskiej obowiązują od kilku lat, jak dotąd nie powstała żadna taka spółdzielnia działająca w obszarze rolnictwa. Uzasadnione jednak wydaje się twierdzenie, że powstanie takich podmiotów może znacznie ułatwić prowadzenie działalności ponadgranicznej i ponadnarodowej oraz sprawić, że spółdzielnie związane z rolnictwem będą bardziej konkurencyjne na europejskim rynku¹⁵.

Spółdzielnia europejska ma osobowość prawną, którą uzyskuje z chwilą wpisu do właściwego rejestru państwa jej siedziby statutowej. W Polsce jest to Krajowy Rejestr Sądowy. Kapitał subskrybowany wynosi co najmniej 30 000 EUR. Przepisy przewidują pięć sposobów tworzenia spółdzielni europejskich, m.in. przez co najmniej pięć osób fizycznych, zamieszkałych w co najmniej dwóch państwach członkowskich; przez połączenie się spółdzielni utworzonych na podstawie prawa państwa członkowskiego, posiadających siedziby statutowe i główny zarząd na terenie wspólnoty, pod warunkiem, że co najmniej dwie z nich podlegają prawu różnych państw członkowskich; przez przekształcenie spółdzielni utworzonej na podstawie prawa państwa członkowskiego, posiadającej swoją siedzibę statutową i główny zarząd na terenie Wspólnoty, jeżeli co najmniej od dwóch lat posiada ona podmiot zależny lub zakład podlegające prawu innego państwa członkowskiego.

Najbardziej prawdopodobna w najbliższych latach wydaje się ta druga droga, czyli przez połączenie spółdzielni. Polskie spółdzielnie, które chciałyby podjąć takie działanie będą musiały jednak znaleźć spółdzielczych partnerów w innych państwach [Piechowski 2007].

¹² Dz.Urz. WE nr L.207 z 18.08.2003 r., s.1.

¹³ Dz.Urz. WE nr L.207 z 18.08.2003 r., s.25.

¹⁴ Dz.U. Nr 149, poz. 1077.

¹⁵ Znane są wcześniejsze przykłady działających z sukcesem ponadgranicznych spółdzielni związanych z rolnictwem, np. Danish Crown – sektor mięsny czy szwedzko-duńska Arla Foods – sektor mleczny. W sierpniu 2006 r., zaraz po wejściu w życie przepisów o spółdzielni europejskiej, utworzona została we Włoszech ESCOOP, spółdzielnia europejska łącząca spółdzielnie socjalne z Włoch, Finlandii i Hiszpanii [Piechowski 2007].

Podsumowanie

Powyższe rozważania pozwalają na wysunięcie kilku wniosków. Zauważyć należy ewolucję przepisów prawnych w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej przez spółdzielcze grupy producentów rolnych. Szczególnie istotna była zmiana z 25 lipca 2008 r. ustawy *Prawo spółdzielcze* oraz ustawy z dnia 15 września 2000 r. *o grupach producentów rolnych*. Zachęcają one producentów rolnych do tworzenia spółdzielczych grup producentów rolnych, co potwierdzają dane statystyczne. Aby jednak usprawnić funkcjonowanie tych podmiotów niezbędne są dalsze zmiany. Powinny się one odnosić m.in. do spraw podatkowych, pozyskiwania funduszy unijnych i preferencyjnych kredytów.

Pozytywnie ocenić również należy wprowadzenie odrębnego podmiotu, czyli spółdzielni europejskiej do systemu prawnego unijnego i polskiego. Problem polega jednak na tym, że nie jest ona wykorzystywana w praktyce w Polsce. Prawdopodobnie brakuje odważnych podmiotów, które podjęłyby się takiego przedsięwzięcia. Na rozwój tej formy prawnej nie wpływa też pozytywnie aktualna sytuacja gospodarcza w Europie. Recesja, trudności finansowe i obawy przedsiębiorców przed inwestowaniem nie zachęcają do tworzenia takich spółdzielni. Wydaje się jednak, że w przyszłości będą powstawały takie podmioty działające w obszarze wsi i rolnictwa, a to chociażby z powodu ułatwień w zakresie prowadzenia działalności ponadgranicznej i ponadnarodowej.

Nie ulega wątpliwości, że w czasach globalizacji ogromnie istotne jest tworzenie nowych spółdzielni oraz modernizacja tych istniejących. Ustawodawca stara się ułatwić funkcjonowanie omawianych podmiotów wprowadzając stopniowo zmiany do różnych ustaw. Taka droga legislacyjna jest tylko czasowa i nie rozwiązuje problemów w sposób kompleksowy. Dlatego zasadne byłoby podjęcie po raz kolejny prac legislacyjnych nad nową ustawą *Prawo spółdzielcze*. Prócz tego niezbędne są przepisy szczególne, najlepiej zawarte w odrębnej ustawie, dotyczące spółdzielczości w rolnictwie. Chodzi w szczególności o spółdzielnie: rolników, produkcji rolnej, kółek rolniczych, mleczarskie. W tym miejscu warto dodać, że pozytywnie ocenić należy propozycje wprowadzenia do naszego ustawodawstwa pojęcia spółdzielni rolników, co popiera Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹⁶. Wyodrębnienie takich spółdzielni miałyby zachęcać producentów rolnych do kooperacji. Ich celem ma być prowadzenie wspólnej działalności na rzecz gospodarstw rolnych jej członków, w tym planowanie produkcji i dostosowywanie jej do warunków rynkowych ze szczególnym uwzględnieniem jej ilości i jakości, przetwarzanie produktów rolnych i organizowanie sprzedaży produktów; zaopatrzenie rolników-producentów w środki do produkcji. Oczywiście w świetle obecnie obowiązującej ustawy *Prawo spółdzielcze* możliwe jest tworzenie takich spółdzielni, ale aby zachęcić rolników do wspólnego działania, konieczne jest wprowadzenie dodatkowych instrumentów, głównie finansowych.

Literatura

- Biała Księga. 2001: Oprzedsiębiorstwach spółdzielczych. Dokument konsultacyjny Unii Europejskiej, Bruksela, s. 4.
- Czyżewski A.** 2005: Procesy globalizacji a spółdzielczość. I Spółdzielcze Forum Ekonomiczno-Gospodarcze, referat przedstawiony na Konferencji w Kielcach 16 września [http://krs.org.pl/fotki/sprawozdanie_forum.pdf].
- Dyrektywa Rady Nr 2003/72/WE z 22.7.2003 r. *zawierająca przepisy dotyczące zaangażowania pracowników spółdzielni europejskiej* (Dz.Urz. WE nr L.207 z 18.08.2003 r., s.25).
- Piechowski A.** 2007: Spółdzielczość w Europie i dotychczasowe doświadczenia tworzenia spółdzielni ponadgranicznych. [W:] Spółdzielnia Europejska – szanse integracji i rozwoju spółdzielczości w Europie. Materiały z ogólnopolskiej konferencji Krajowej Rady Spółdzielczej i Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa, 22 czerwca, 97-125.
- Piotrowska M.** 2007: Spółdzielnia europejska – zarys zagadnienia. *Edukacja Prawnicza*, nr 5, 3-11.
- Spółdzielnie w produkcyjno-usługowej obsłudze wsi i rolnictwa. 2008: Krajowa Rada Spółdzielcza [http://krs.org.pl]. Strony internetowe [http://krs.org.pl; http://www.minrol.gov.pl].
- Ustawa z dnia 16 września 1982 r. *Prawo spółdzielcze* (tekst jedn. Dz.U. z 2003, Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. *Kodeks spółek handlowych* (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. *o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw* (Dz.U. Nr 88, poz. 983, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. *o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego* (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 11, poz. 70 z późn. zm.).

¹⁶ Odrębne projekty ustawy o spółdzielniach rolników zostały przedstawione przez zespół Polskiego Stronnictwa Ludowego oraz przez Krajową Radę Spółdzielczą.

Ustawa z dnia 15 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 251, poz. 1847).

Rozporządzenie Rady Nr 1435/2003/WE z 22.7.2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (Dz.Urz. WE nr L.207 z 18.08.2003 r., s.1).

Ustawa z 22 lipca 2006 r. o spółdzielni europejskiej (Dz.U. Nr 149, poz. 1077).

Ustawa z 23 października 2008 r. o zmianie ustawy Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 217, poz. 1381).

Ustawa z 25 lipca 2008 r. o zmianie ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz.U. Nr 163, poz. 1014).

Zakrzewski P. 2008: Spółdzielnia europejska jako nowy typ osoby prawnej. *Kwartalnik Prawa Prywatnego*, nr 1, 5-20.

Summary

The paper presents the selected legal problems concerning co-operatives, particularly co-operatives of groups of agricultural producers and a European Co-operative Society. The paper also shows the evolution of the legislation in the scope of setting up and running the business activity by agricultural producers' groups, especially by those who have chosen the form of co-operatives. The EU and Polish regulations have been presented in relation with a European Co-operative Society, which is a new legal form, but separate from domestic co-operatives. This form has been created for the purposes of a typical co-operative, but has a lot of characteristic features of the companies, especially joint stock companies. The paper also outlines the issues of the changes in the legal regulations concerning co-operatives and the formation of farmers' co-operatives in our legal system.

Adres do korespondencji:

dr Aneta Suchoń
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
Zakład Prawa Gospodarczego i Rolnego
ul. Wojska Polskiego 28
60-637 Poznań
tel. (0 61) 848 61 02
e-mail: asuchon@up.poznan.pl